

EUROPEAN COMMISSION
HEALTH & CONSUMERS DIRECTORATE-GENERAL

Unit 04 - Veterinary Control Programmes

SANCO/3921/2008

*Programmes for the eradication, control and monitoring of certain
animal diseases and zoonoses*

Eradication programme of Rabies

Approved* for 2009 by Commission Decision 2008/897/EC

Poland

* in accordance with Commission Decision 90/424/EEC

PROGRAM ZWALCZANIA WŚCIEKLIZNY (RABIES)

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: Wścieklizna

Rok wdrożenia: 2009

Nr ref. niniejszego dokumentu:

Kontakt (imię i nazwisko, nr tel., faks, e-mail):

Anna Hoffman, +48.22.623.22.64; +48.22.623.14.08; anna.hoffman@wetgiw.gov.pl

Data wysyłki do Komisji: 31 maja 2008 r.

2. Dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego choroby:

W okresie międzywojennym i w pierwszych latach po II wojnie światowej, głównym nośnikiem wścieklizny na terytorium Rzeczpospolitej Polskiej były psy. Wprowadzenie w 1949 r. obowiązkowego szczepienia psów przeciwko wściekliznie, pozwoliło na opanowanie problemu występowania choroby w Polsce. Liczba przypadków wścieklizny wśród zwierząt obniżyła się z ponad 3600 w 1946 r. do 73 przypadków w 1956 r. Problem wścieklizny ponownie pojawił się, kiedy zaczęto rejestrować coraz więcej przypadków tej choroby w środowisku zwierząt wolno żyjących. W latach 1946 – 1956 zgłaszano rocznie od 1 do 6 przypadków wścieklizny wśród zwierząt dzikich. W 1956 r. i 1957 r. nie zanotowano żadnego przypadku wścieklizny u zwierząt dzikich. W latach następnych zauważalny był wzrost zachorowań wśród zwierząt dzikich, a w szczególności u lisów. Poł koniec lat siedemdziesiątych zachorowania u zwierząt dzikich przekraczały liczbę zachorowań u zwierząt domowych.

W 1990 r. w Polsce stwierdzono 2045 przypadków wścieklizny, w tym 1668 przypadków wśród zwierząt dzikich (1374 przypadki u lisów). Najwięcej przypadków wścieklizny zanotowano w woj. poznańskim (157), opolskim (139), koszalińskim (133), szczecińskim (130), bydgoskim (123), stupskim (103). Nie notowano ich w woj. bielsko podlaskim, a pojedyncze przypadki odnotowano w woj. lubelskim, pomorskim, łódzkim, przemyskim.

W 1991 r. stwierdzono 2287 przypadków wścieklizny w tym 1864 u zwierząt dzikich (z czego 1513 przypadków u lisów). Wścieklizny nie odnotowano w woj. lubelskim, a pojedyncze przypadki wystąpiły w woj. przemyskim, łódzkim, łomżyńskim, kroszeńskim.

W 1992r. stwierdzono 3084 przypadki wścieklizny, w tym u zwierząt dzikich 2549, (2079 przypadków u lisów).

Z uwagi na rozprzestrzenianie się wścieklizny, w 1993 r. rozpoczęto akcję doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie.

W 1993 r. stwierdzono 2648 przypadków wścieklizny u zwierząt, w tym 2166 u zwierząt dzikich (w tym 1803 przypadki u lisów).

W 1994 r. stwierdzono 2238 przypadków wścieklizny u zwierząt w tym w u zwierząt dzikich 1788 (z czego 1506 przypadków u lisów).

W 1995 r. stwierdzono 1973 przypadki u zwierząt, w tym 1528 przypadków u zwierząt dzikich (w tym u lisów 1280).

W 1996 r. stwierdzono 2527 przypadków u zwierząt, w tym 2064 przypadków u zwierząt dzikich (w tym u lisów 1779).

W 1997 r. stwierdzono 1494 przypadki u zwierząt, w tym 1239 przypadków u zwierząt dzikich (w tym u lisów 1091).

Efektem nieustającego przeprowadzania szczepień w zachodniej części Polski był spadek ilości przypadków wścieklizny, a zwłaszcza bardziej zadawalający fakt braku jej występowania od dłuższego czasu w województwach: zachodniopomorskim, lubuskim i dolnośląskim.

W 1998 r. stwierdzono 1329 przypadków u zwierząt, w tym 1120 przypadków u zwierząt dzikich (u lisów 927).

W 1999 r. stwierdzano 1148 przypadków u zwierząt, w tym 721 u lisów.

W 2000 r. stwierdzono 2224 przypadki u zwierząt, w tym u lisów 1583,

a w 2001 r. stwierdzono 2964 przypadki u zwierząt w tym u lisów 2224.

W trakcie przeprowadzanych akcji szczepień zaobserwowano „przemieszczenie się” wścieklizny na obszary wschodniej Polski, czyli obszary nie objęte do tej pory szczepieniami oraz występowanie pojedynczych przypadków wścieklizny na terenach przygranicznych Polski w pobliżu granicy z Republiką Czeską.

W 2002r. liczba przypadków wścieklizny u zwierząt na terenie Polski wyniosła 1119, z czego 1038 przypadków zanotowano u zwierząt dzikich (w tym 884 u lisów). W ciągu roku 2002 największą liczbę przypadków wścieklizny zwierząt zanotowano w województwie wielkopolskim - 339 przypadków, jednak, jak wykazują dane za lata 2003-2007, liczba przypadków wścieklizny na terytorium kraju ulega znacznemu zmniejszeniu (załączniki Nr 1, 2, 3, 4, 5, 6).

W chwili obecnej, największym problemem związanym z występowaniem wścieklizny jest granica północno-wschodnia i wschodnia Polski, gdzie zauważalne jest „przechodzenie” wścieklizny z terenów Ukrainy oraz Federacji Rosyjskiej (Obwód Kaliningradzki).

W związku z tak gwałtownie narastającym problemem wścieklizny wśród zwierząt dzikich, na przełomie 1991/1992r. opracowano założenia do programu zwalczania wścieklizny w Polsce.

W pierwszym etapie wykładanie szczepionki miało objąć teren w pasie przygranicznym z Niemcami (Szczecin, Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Jelenia Góra, Wałbrzych, Legnica, Opole, Wrocław, Poznań, Piła, Leszno, Koszalin), gdzie wścieklizna u lisów wystąpiła endemicznie i stwierdzano najczęściej przypadki tej choroby. Zapropionowano wykładanie szczepionki 2 razy w roku wiosną i jesienią po 16 dawek (przyjęt) na km². Wykładanie szczepionki miało być przeprowadzane ręcznie. Stopniowo akcja miała być rozszerzana o kolejne województwa w kierunku wschodnim. Wraz z wykładaniem szczepionki miała być prowadzona kontrola szczepień określająca wskaźnik przyjęcia szczepionki przez lisy oraz wskaźnik nabytej odporności.

Jednak w 1992 r. zmieniono sposób rozrzucania szczepionki z ręcznego na wyrzucanie z samolotów, a liczbę województw objętych szczepieniem zmieniono z 12 do 6. Zrzucono województw: Opole, Wrocław, Leszno, Piła, Poznań, Koszalin. Ostatecznie Polska rozpoczęła program szczepień lisów przeciwko wściekliznie w 1993r.

W 1994 r. obszar szczepień został powiększony o 6 województw (Koszalin, Słupsk, Piła, Katowice, Bielsko-Biala, Skiernewice).

W 1995 r. obszar szczepień został powiększony o 10 województw (Gdańsk, Bydgoszcz, Konin, Leszno, Poznań, Kalisz, Wrocław, Opole, Częstochowa, Warszawa).

W 1996 r. obszar szczepień został powiększony o 4 województwa (Krosno, Nowy Sącz, Elbląg, Piotrków Tryb.)

W 1997 r. obszar szczepień został powiększony o 1 województwo (Kraków).

W 1998 r. obszar szczepień został powiększony o 5 województw (Tarnów, Sieradz, Radom, Łódź, Lublin (1 gmina))

W 1999 r. zmieniony został podział administracyjny kraju z 49 województw na 16 województw i wówczas szczepieniami objęto całkowicie województwa: dolnośląskie, lubuskie, zachodniopomorskie, wielkopolskie, śląskie, pomorskie, opolskie, małopolskie, natomiast

częściowo woj.: kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, warmińsko-mazurskie, mazowieckie, podkarpackie. Natomiast w woj. podlaskim i świętokrzyskim nie prowadzono szczepień.

W 2000r. obszar szczepień nie uległ zmianie. W wyniku gwałtownego wzrostu zachorowań zwierząt na wściekliznę na terenach, gdzie nie prowadzono szczepień lisów przeciwko wściekliznie oraz na granicy „obszaru szczepionego” z „obszarem nieszczepionym” w 2001r. wprowadzono zmodernizowany program szczepień lisów przeciwko wściekliznie, gdzie zrezygnowano w akcji wiosennej, ze szczepień na terenie zachodniej Polski, gdzie od dłuższego czasu nie odnotowywano przypadków wścieklizny u zwierząt. Obszar objęty szczepieniami to:

- ↳ powiat wałecki w woj. zachodniopomorskim
- ↳ powiat dzierzoniowski, ząbkowicki, kłodzki w woj. dolnośląskim
- ↳ woj. pomorskie, z wyjątkiem powiatów: słupskiego, leborskiego i bytowskiego
- ↳ woj. warmińsko-mazurskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, małopolskie, opolskie, śląskie, łódzkie, świętokrzyskie
- ↳ powiaty: warszawski zachodni, gosyński, sacharzewski, żyraardowski, grodzki, pruszkowski, piaseczyński, grójcki, białobrzegi, przysucki, radomski, szydlowiecki, zwoleński, lipski, kozimiński, sierpecki, płoński, nowodworski, ciechanowski, miławski, żurumiński, przasnyski, ostrołęcki, makowski, legionowski i pułtuski, w woj. mazowieckim
- ↳ gmina Janowiec i część gminy Puławy w woj. lubelskim
- ↳ powiaty: bieszczadzki, brzozowski, debicki, jasielski, kolbuszowski, kroszeński, łańcucki, mielecki, topczycki, przyszowski, sanocki, strzyżowski i tarnobrzegi w całości oraz powiatu jarosławski, leżajski, niżański, przemyśki, przeworski i stalowowolski w części na południe od linii rzeki San w woj. podkarpackim.

Natomiast w akcji jesiennej 2001r. szczepieniami objęto większość kraju, poza województwem podlaskim, częścią województw lubelskiego i podkarpackiego.

Od 2002 r. akcje szczepień obejmuje obszar całego kraju.

Wyniki badań monitoringowych akcji szczepień

Akcje szczepień	Obecność TC (%)	RFFIT (%)	Różnicowanie szczepów wirusa
jesień 1998 r.	67,7	68,0	0
wiosna 1999 r.	64,3	66,7	0
jesień 1999 r.	64,4	82,9	0
wiosna 2000 r.	55,3	75,3	0
jesień 2000 r.	64,4	81,7	0
wiosna i jesień 2001 r.	52,4	62,1	0
wiosna i jesień 2002 r.	66,7	72,9	0
wiosna i jesień 2003 r.	78,4	92,6	0
wiosna i jesień 2004 r.	82,5	94,0	0
wiosna i jesień 2005 r.	85,56	83,6	0
Wiosna i jesień 2006 r.	87,17	82,12	43
Wiosna i jesień 2007 r.*	84,06	81,02	42

* w oparciu o wstępne wyniki badań

3. Opis przedłożonego programu:

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.), wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (Załącznik Nr 2 do ww. ustawy).

Lisy wolnożyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, zgodnie z art. 56 tej ustawy, podlegają obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (Dz.U. Nr 142, poz. 1509), szczepionka jest rozrzucona z samolotu lub wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucona z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolnożyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Badania monitoringowe (RPFIT, TC), wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się w oparciu o rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych, sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakazów zwierząt (Dz. U. Nr 282, poz. 2813, z późn. zm.). Zgodnie ze wspomnianym rozporządzeniem, w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i śliny od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszarze, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklizny do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

Diagnostyka i metody badań laboratoryjnych

Zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509), szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadzają wojewódzcy lekarze weterynarii (16). Kulturowa diagnostyka wścieklizny jest przeprowadzana przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej, tzn.: ZIHW we Wrocławiu, ZHW w Bydgoszczy, ZHW w Lublinie, ZIHW w Gorzowie Wilkop., ZIHW w Łodzi, ZHW w Krakowie, ZIHW w Warszawie, ZHW w Opolu, ZIHW w Krośnie, ZHW w Białymostku, ZIHW w Gdańsku, ZHW w Katowicach, ZHTW w Kielcach, ZIHW w Olsztynie, ZHW w Poznaniu i ZIHW w Szczecinie oraz w Krajowym Laboratorium Referencyjnym w Puławach (Zakład Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach), przy użyciu następujących rodzajów badań:

- immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym,
 - izolacja wirusa na nyszach,
 - izolacja wirusa na kulturach komórkowych neuroblastom,
 - genotypizacja izolatów wirusa wścieklizny (tylko w Krajowym Laboratorium Referencyjnym),
 - badanie serologiczne – test sekonutralizacji - (rapid fluorescent focus inhibition test – RFFIT).
- Natomiast badania monitoringowe w celu sprawdzenia skuteczności szczepienia lisów wolnożyjących wykonują 3 zakłady higieny weterynaryjnej (ZHW w Bydgoszczy, ZHW w Ostrołecy i ZIHW w Opolu) następującymi metodami:

- immunofluorescencja odcisków mózgowych - badanie w kierunku wścieklizny,
- szlify kostne żuchwy - badanie na obecność markera (TC - tetracyklin),
- test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test - RFFIT)- określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep z serca lub płyn z klatki piersiowej),
- zbieranie i analizowanie danych epidemiologicznych na temat zdiagnozowanych przypadków wścieklizny w obszarze objętym szczepieniem.

4. Działania przewidziane w przedłożonym programem

4.1. Podsumowanie działań przewidzianych w przedłożonym programie:

Czas trwania programu:

Pierwszy rok: 2009

- Kontrola
- Badania laboratoryjne
- Szczepienie
- Monitoring

Ostatni rok: 2009

- Zwalczenie
- Badania laboratoryjne

4.2. Władze centralne odpowiedzialne za nadzór i koordynację działań zajmujących się wdrażaniem programu:

Zgodnie z art. 57 ust. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych (Dz. U. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.), Główny Lekarz Weterynarii nadzoruje realizację programu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku programu współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, informuje Komisję Europejską o postępach w jego realizacji zgodnie z przepisami obowiązującymi w Unii Europejskiej.

Organem odpowiedzialnym za nadzór i koordynację działań zapewniających realizację programu monitoringu i zwalczania wścieklizny jest na poziomie centralnym:

Główny Lekarz Weterynarii

ul. Wspólna 30

00 - 930 Warszawa

tel. + 48 22 628 85 11, fax. +48 22 623 14 08

Ewa Lech – Główny Lekarz Weterynarii

e-mail: ewa.lech@wet.gov.pl

Janusz Zwiarek - Zastępca Głównego Lekarza Weterynarii ds. Zdrowia i Ochrony Zwierząt

e-mail: janusz.zwiarek@wet.gov.pl

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 października 2004 roku *w sprawie wykazu laboratoriów referencyjnych wlotkowych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 251, poz. 2513)*, wyznaczyło jako Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny Zakład Wirusologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

Adres:

Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach

Al. Partyzantów 57, 24-100 Puławy, tel. : +48 81 886 30 51 www: 122, 115, 212, 230; fax. +48 81 886 25 95

Doc. dr hab Tadeusz Wjaszka – Dyrektor Instytutu

e-mail: L.wjaszka@piwet.pulawy.pl

Prof. dr hab Jan F. Żmudzki – Dyrektor Instytutu ds. Naukowych

Kierownik Zakładu Wirusologii

e-mail: jzmudzki@piwet.pulawy.pl

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których program zostanie wdrożony:

Obszar całego kraju

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta doustnym szczeplem lisów wolno żyjących przeciwko wściekłości - km ²
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00
kujawsko - pomorskie	17 970,00	16 533,40
lubelskie	25 115,00	22 604,00
lubuskie	13 988,00	13 051,00
łódzkie	18 219,00	16 970,00
małopolskie	15 152,00	15 145,00
mazowieckie	35 579,00	32 717,00
opolskie	9 412,00	8 000,00
podkarpackie	17 926,00	16 133,00
podlaskie	20 180,00	18 162,00
pomorskie	18 293,00	18 293,00
śląskie	12 294,00	10 130,50
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21 483,00
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00
Razem	312 678,08	281 041,90

4.4. Działania udrożone programem

4.4.1. Działania i wymagania prawodawstwa w odniesieniu do rejestracji gospodarstw: nie dotyczy.

4.4.2. Działania i wymagania prawodawstwa w odniesieniu do identyfikacji zwierząt: nie dotyczy.

4.4.3. Działania i wymagania prawodawstwa w odniesieniu do powiadomienia o chorobie:

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.), wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (Załącznik Nr 2 do ww. ustawy).

W myśl art.42 ww. ustawy w przypadku podjęcia wystąpienia choroby posiadacz zwierzęcia jest zobowiązany do niezwłocznego zawiadomienia organu Inspekcji Weterynaryjnej albo najbliższego podmiotu świadczącego usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej albo woźnia (burmistrza, starosty lub zarządcy terenów wiejskich) lub lekarza weterynarii wezwany do zwierzęcia w przypadku podjęcia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania informuje posiadacza zwierzęcia o obowiązkach wynikających z ustawy i nadzoruje ich wykonanie do czasu przybycia powiatowego lekarza weterynarii lub osoby przez niego upoważnionej. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej o otrzymaniu wspomnianego zawiadomienia. Podmiot świadczący usługi z zakresu medycyny weterynaryjnej niezwłocznie informuje organ Inspekcji Weterynaryjnej, jeżeli na podstawie otrzymanego zawiadomienia podejrzewa wystąpienie choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania.

4.4.4. Działania i wymagania prawodawstwa w przypadku uzyskania wyników dodatkich:

- przepisy rozdz. 8 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklizny (Dz. U. Nr 13 poz. 103).

4.4.5. Działania i wymagania prawodawstwa w odniesieniu do różnej kwalifikacji zwierząt i stad:

W myśl z art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.), wszystkie lisy wolno żyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa podlegają obowiązkowemu ochronnemu szczepieniu przeciwko wściekliznie. Wspomniane obszary oraz szczególne warunki i sposób przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolnożyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509).

4.4.6. *Procedury kontrolne, a w szczególności zasady przemieszczania zwierząt narażonych na kontakt lub zakażenie daną chorobą oraz regularne kontrole gospodarstw lub obszarów, których to dotyczy; nie dotyczy.*

4.4.7. *Działania i wymagania prawodawstwa w odniesieniu do kontroli (np. testy, szczepienia) choroby;*

art. 56 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych (Dz. U. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.) zgodnie z którym lisy wolno żyłce na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa podlegają obowiązkowemu ochronnemu szczepieniu przeciwko wścieklicznie. Szczepienia lisów wolno żyjących przeciwko wścieklicznie przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii.

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania ochronnych szczepień lisów wolnożyjących przeciwko wścieklicznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509) zgodnie z którym szczepienia przeprowadza się obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolno żyjących przy użyciu doustnej szczepionki zatopionej w przynęcie. Szczepionka jest rozrzucona z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklicziny w okresie dwóch kolejnych lat. Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki. Liczba ta nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie określenia jednostek chorobowych sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282 poz. 2813 z późn. zm.) zgodnie z którym, w celu kontroli występowania wścieklicziny u lisów wolnożyjących do badań pobiera się tkankę mózgową, surowicę i zuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciw wścieklicznie.

Do badań przesyła się tkankę mózgową lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wścieklicznę w celu izolacji i określenia szczepu wirusa wścieklicziny.

- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 stycznia 2005 r. w sprawie zwalczania wścieklicziny (Dz. U. Nr. 13 poz.103) zgodnie z którym powiatowy lekarz weterynarii, po otrzymaniu zawiadomienia o podejrzeniu wystąpienia choroby, podejmuje niezwłocznie czynności mające na celu wykrycie lub wykluczenie tej choroby:

- 1) przeprowadzenie dochodzenia epizootycznego,
- 2) przeprowadzenie badania klinicznego zwierząt podejrzanych o chorobę lub zakażenie oraz sekcję zwłok zwierzęcych, jeżeli jej przeprowadzenie jest konieczne;
- 3) pobranie próbek do badań diagnostycznych i przesłanie ich do badań;
- 4) zabicie zwierzęcia wykazującego objawy choroby i pobranie próbek do badań diagnostycznych albo
- 5) niezwłoczne odosobnienie zwierzęcia podejrzanego o chorobę lub zakażenie z jednoczesnym określeniem czasu trwania tego odosobnienia w celu przeprowadzenia obserwacji.

Techniczny opis badań i analiz używanych do diagnostyki wsćiekliżny i nadzoru nad programem szczepień.

- **Badania serologiczne:**

- Test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test - RFFIT) zgodnie z Podręcznikiem OIE [Rozdział 2.2.5 B.2.b) - wykonywany przez Zakład Higieny Weterynaryjnej w Opolu, Zakład Higieny Weterynaryjnej w Ostrołęce i Zakład Higieny Weterynaryjnej w Bydgoszczy, wyznaczone do przeprowadzania badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolnożyjących przeciwko wsćiekliżnie oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wsćiekliżny w Puławach, w oparciu o:
 - Instrukcje Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz-II.400/W-77/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie określania poziomu przeciwciał metoda RFFIT.
 - Instrukcję Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz-II.400/W-75/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie pobierania materiału do badań monitoringowych określających efektywność szczepień doustnych lisów wolnożyjących.

- **Badania wirusologiczne i immunochemiczne:**

- immunofluorescencja odcisków mózgowych z monowalentnym koniugatem antynukleokapsydowym (FAI fluorescent antibody test) zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.1.c.i) - rutynowy test w kierunku wsćiekliżny wykonywany przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej.
- różnicowanie szczepów wirusa wsćiekliżny - badanie wykonywane jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wsćiekliżny w Puławach w oparciu o instrukcję Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz-II.400/W-76/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie różnicowania szczepów wirusa wsćiekliżny.
- izolacja wirusa:
 - o izolacja wirusa na myszach - zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.1.c.ii) wykonywany przez 16 zakładów higieny weterynaryjnej w oparciu o instrukcję Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz-II.400/W-74/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie izolacji wirusa wsćiekliżny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy.
 - o izolacja wirusa wsćiekliżny w hodowli komórek mysiej neuroblastomy zgodnie z Podręcznikiem OIE (Rozdział 2.2.5 B.1.c.ij) wykonywany jedynie przez Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wsćiekliżny w Puławach.

- **inne stosowane badania:**

szlifły kosne żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracyklin) – wykonywany przez 5 zakładów higieny weterynaryjnej (Opole, Ostrołęka, Bydgoszcz, Krosno i Poznań) wyznaczonych do przeprowadzania testów monitoringowych w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolnożyjące oraz Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach w oparciu o instrukcję Głównego Lekarza Weterynarii Nr GIWz.II.400/W-78/2004 z dnia 24 listopada 2004r. w sprawie wykrywania tetracykliny w szlifach kostnych.

stosowane szczepionki: zgodne z wytycznymi OIE, WHO oraz standardami UE (Raport Komitetu Naukowego ds. Zdrowia Zwierząt i Ochrony Zwierząt przyjęty w dniu 23 października 2002r.) dopuszczone do stosowania w Polsce zgodnie w odrębnymi przepisami krajowymi.

Szczepionkami obecnie zarejestrowanymi w Polsce są Fuchoral (SAD B19) i Lysvulpen (SAD Bern). Dostępna jest także szczepionka Rabigen SAG2 (SAG2) zarejestrowana w EMEA.

Szczepionki używane w akcji szczepień są wybierane co roku w procedurze przetargu publicznego. Oferty na zakup szczepionki a przesyłane na początku roku w każdym województwie. Każda seria szczepionki przestana do wyłożenia w celu kontroli jakości szczepionki poddawana jest badaniu w kierunku określenia miana wirusa.

monitoring szczepień:

W celu monitorowania szczepień w Polsce przeprowadzane są następujące badania:

- badanie na obecność markera (TC – tetracyklin w celu określenia poziomu podjęcia szczepionki przez lisy wolnożyjące wykonywane przez 3 wyznaczone zakłady higieny weterynaryjnej (Bydgoszcz, Ostrołęka i Opole);
- test seroneutralizacji (rapid fluorescent focus inhibition test - RFFIT w celu określenia poziomu uodpornienia lisów wolnożyjących, a tym samym efektywności szczepień doustnych; wykonywany przez 5 wyznaczonych zakładów higieny weterynaryjnej (Krosno, Poznań, Bydgoszcz, Ostrołęka i Opole);
- różnicowanie szczepów wirusa wścieklizny w celu rozróżnienia terenowych szczepów wirusa od szczepów szczepionkowych, wykonywane przez Krajowe Laboratorium Referencyjne dla wścieklizny w Puławach.

Badania monitoringowe (RFFIT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności doustnych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się w oparciu o rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 roku w sprawie określenia jednostek chorobowych sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakażeń zwierząt (Dz. U. Nr 282 poz. 2813 z późn. zm.). Zgodnie z cytowanym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i żuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie. Natomiast, w celu izolacji i określenia szczepu wirusa

wścieklizny do badań przesyła się tkanke mózgową, lisów wolno żyjących, u których badaniem laboratoryjnym potwierdzono wściekliznę.

4.4.8. *Działania i wymagania prowadzących w odniesieniu do odszkodowania dla właścicieli zwierząt poddanych ubojowi lub zabijcy: nie dotyczy.*

5. Ogólny opis kosztów i korzyści¹:

Główna i niepodważalna korzyścią, wynikającą z prowadzenia programu zwalczania wścieklizny jest eliminacja wirusa wścieklizny ze środowiska. Choroba ta mimo, iż najczęściej występuje u zwierząt mięsożernych jest przede wszystkim śmiertelna chorobą odzwierzęcą. Podobnie jak w całej Unii Europejskiej tak samo i w Polsce wyeliminowanie tej choroby jest jednym z priorytetów.

Szczegółowy katalog wydatków związanych z realizacją programu obejmuje w szczególności wydatki ponoszone na:

1. zakup i wyłożenie szczepionki przeciwko wściekliznie dla lisów wolno żyjących,
 2. dostarczenie zwłok lisów do badań związanych z kontrolą efektywności prowadzonych szczepień przeciwko wściekliznie,
 3. zakup odczynników, testów i innych materiałów do badań laboratoryjnych związanych z diagnostyką wścieklizny oraz badań związanych z kontrolą efektywności prowadzonych szczepień przeciwko wściekliznie;
 4. badania laboratoryjne zlecone do wykonania laboratoriom referencyjnym;
 5. unieszkodliwianie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze odpadów powstałych przy badaniach laboratoryjnych chorób zakaźnych i zoonoz,
 6. odkażanie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze pomieszczeń, miejsc przebywania i utrzymywania zwierząt, zarządzane przez powiatowego lekarza weterynarii,
 7. prowadzenie obserwacji zwierzęcia w przypadku podejrzenia o zarażenie wścieklizną człowieka,
- Powyższe wydatki związane ze zwalczaniem wścieklizny ponoszone są przez Inspekcję Weterynaryjną. Wynika to z faktu załączenia wścieklizny do chorób podlegających obowiązkowi zwalczania wymienionych w załączniku Nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2004 r. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.). Przy realizacji programu nie przewiduje się kosztów, które miałby ponieść posiadacze zwierząt. Jedynie obowiązkowe szczepienia psów przeciwko wściekliznie, który jest elementem zwalczania wścieklizny w Polsce odbywa się na koszt właściciela zwierzęcia.

¹ Przedstawia się opis wszystkich kosztów dla władz i społeczeństwa i ogólnie korzyści dla psobków i społeczeństwa

6. Dane epidemiologiczne dotyczące rozwoju choroby w ciągu ostatnich 5 lat:

6.1. Rozwój choroby:

6.1.1. *Dane dotyczące rozwoju choroby²: nie dotyczy.*

6.1.1.1. *Dane dotyczące stad^{3,4} (jedna tabela na rok dla choroby/gatunku): nie dotyczy.*

6.1.1.2. *Dane dotyczące zwierząt (jedna tabela na rok dla choroby/gatunku): nie dotyczy.*

6.1.2. *Data dotyczące rozwoju choroby⁴: nie dotyczy.*

6.2. Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych:

6.2.1. *Dane dotyczące nadzoru i badań laboratoryjnych (jedna tabela/rok/chorobę/gatunek):*

Rok: 2003

Choroba⁵: Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria⁶: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFTT (określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy [skrzep krwi z sera lub płyn z klatki piersiowej]).

² Należy podać dane dotyczące rozwoju choroby w oparciu o podane niżej tabele, jeśli dotyczy.

³ Należy podać dane dotyczące gruźlicy bydła, brucelozę bydła, IBR/IBV (szuczane unosiowanie i zarodki), B. melitensis, enzootycznej białaczki bydła, choroby Atjuszkiego, wąglika, Miedj/Visna i CAEV, IBR/IBV (inne rodzaje przedsięwzięcia), paratuberculoz, zarazy stadniczej bydła, afrykańskiego pomoru świń, choroby pęcherzykowej świń, endemicznego klasycznego pomoru świń, choroby niebieskiego języka w obszarach endemicznych lub wysokiego ryzyka.

⁴ Należy podać dane dotyczące salmoneloz (zoonocyczne salmonelle), Salmonella pullorum, Salmonella gallinarum, Mycoplasma gallisepticum, Campylobacteriosis oraz ich czynniki chorobotwórcze.

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych -- rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (telracyklin).

Region ^(a)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(b)	Liczba próbek dodatkich ^(c)	Liczba przebadanych próbek ^(b)	Liczba próbek dodatkich ^(c)	Liczba przebadanych próbek ^(b)	Liczba próbek dodatkich ^(c)
Obszar całej Polski	16 578*	92,55%	18 366	235	16 578*	78,43%
Razem	16 578	92,55%	18 366	235	16 578	78,43%

* Liczba próbek przesłanych do badań

- (a) Nazwa choroby i galuniku zwierzęcia, w razie potrzeby.
- (b) Regiony, kary nieśne, itp., jeśli dotyczy.
- (c) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
- (d) Liczba próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.
- (e) Liczba próbek dodatkich, wszystkie zakwestionowane

Rok: 2004

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria^(b): Lasy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miara przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (słuzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych - rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region ^(a)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(c)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(c)
Obszar całej Polski	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* Ilość próbek przesłanych do badań

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Brojlery, kury mięsne, itp., jeśli dotyczy

(c) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

(d) Ilość próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.

(e) Ilość próbek dodatnich, wszystkie zakwestionowane

Rok: 2005

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt/kategoria^(b): Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji – RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlifły kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region ^(a)	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(b)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(c)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(c)
Obszar całej Polski	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

Razem	13 936	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
-------	--------	---------	--------	----	--------	---------

- (a) Nazwa choroby i gatunek zwierzęcia, w razie potrzeby.
- (b) Drogi, kury nieśne, itp., jeśli dotyczy.
- (c) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
- (d) Ilość próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.
- (e) Ilość próbek dodatnich, wszystkie zakwestionowane

Rok: 2006 **Choroba^(a): Wścieklizna** **Gatunek zwierząt/kategoria^(b): Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z sera lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region ^(c)	Badania serologiczne: RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)	liczba przebadanych próbek ^(d)	liczba próbek dodatnich ^(e)
Obszar całej Polski	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%
Razem	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%

* w oparciu o wstępne wyniki badań

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
- (b) Drogi, kury nieśne, itp., jeśli dotyczy.
- (c) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
- (d) Ilość próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.
- (e) Ilość próbek dodatnich, wszystkie zakwestionowane

Rok: 2007 **Choroba^(a): Wścieklizna** **Gatunek zwierząt/kategoria^(b): Lisy wolno żyjące**

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test seroneutralizacji - RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z sera lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych użytych testów:, szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (tetracyklin).

Region ^(e)	Badania serologiczne: RFTIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(b)	Liczba próbek dodatnich ^(c)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(e)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(e)
Obszar całej Polski	11 916*	81,02%	22055	42	15 311*	84,06%
Razem	11 916*	81,02%	22055	42	15 311*	84,06%

* w oparciu o wstępne wyniki badań

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
- (b) Brojtery, kury nieśne, itp., jeśli dotyczy
- (c) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
- (d) Ilość próbek przebadanych, wszystkie zakwestionowane.
- (e) Ilość próbek dodatnich, wszystkie zakwestionowane

6.3. Dane o przypadkach (jedna tabela/rok/choroba/gatunek)

Rok: 2003

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt

Obszar całej Polski		235	
Razem		235	
(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby. (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim. (c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.			
Rok: 2003			
Choroba^(a): Wścieklizna		Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe	
Region ^(b)		Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Obszar całej Polski		156	
Razem		156	

Rok: 2004			
Choroba^(a): Wścieklizna		Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące	
Region ^(b)		Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Obszar całej Polski		86	
Razem		86	
(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby. (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim. (c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.			

Rok: 2004			
Choroba^(a): Wścieklizna		Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe	
Region ^(b)		Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Obszar całej Polski		50	

Razem	50
-------	----

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
- (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
- (c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005 **Choroba^(a): Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Obszar całej Polski	-	84
Razem	-	84

- a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
- b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
- c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2005 **Choroba^(a): Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrażliwe**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Obszar całej Polski	-	54
Razem	-	54

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
- (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
- (c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006 **Choroba^(a): Wścieklizna** **Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące**

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Obszar całej Polski	-	43

Kazem : 43

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
 (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
 (c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2006 Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrazliwe

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Obszar całej Polski		39
Razem		39

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
 (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
 (c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2007 Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyłace

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Obszar całej Polski		42
Razem		42

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
 (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
 (c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Rok: 2007 Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Inne gatunki wrazliwe

Region ^(b)	Liczba zakażonych stad ^(c)	Liczba zakażonych zwierząt
Obszar całej Polski		28

Razem

28

- (a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
 (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
 (d) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

6.4. Dane dotyczące statusu stad pod koniec każdego roku⁵: nie dotyczy.

6.5. Dane o programach szczepień lub leczenia:

Rok: 2002

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region ^(b)	Całkowit a ilość stad ^(c)	Całkowita ilość zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia				Ilość młodych/ zwierząt zaszczepionych
			Ilość stad (c) objętych programem szczepień lub leczenia	Ilość stad (c) zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość zwierząt zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowane h	
Obszar całej Polski	-	-	-	-	-	10 593 688	-
Razem	-	-	-	-	-	10 593 688	-

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2003

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region ^(b)	Całkowit	Całkowita	Informacja o programach szczepień lub leczenia
-----------------------	----------	-----------	--

⁵ Dane dotyczące gruźlicy bydła, brucelozы bydła, IBR/IPV (szczepione unasienczenie - zarodek), brucelozы owiec i kóz (B. ovis), enzootycznej biłaczki bydła, choroby Aujeszkego, choroby Meeđi Visna i IBR/IPV (inne rodzaje przedsiębiorstw, paratuberkulozy).

Obszar całej Polski	a) Ilość stad ^(a)	Ilość zwierząt	Ilość stad ^(b) objętych programem szczepień lub leczenia	Ilość stad ^(b) zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość zwierząt zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych h	Ilość dorosłych ^(a) zwierząt zaszczepionych h	Ilość młodych ^(a) zwierząt zaszczepionych h
Całkowit a) Ilość stad ^(a)	Całkowita Ilość zwierząt	Ilość stad ^(b) objętych programem szczepień lub leczenia	Ilość stad ^(b) zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość zwierząt zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych h	Ilość dorosłych ^(a) zwierząt zaszczepionych h	Ilość młodych ^(a) zwierząt zaszczepionych h	
Obszar całej Polski								
Razem						11 271 760		

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
 (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2004

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Obszar całej Polski	Razem	Region ^(a)	Całkowit a) Ilość stad ^(a)	Całkowita Ilość zwierząt	Ilość stad ^(b) objętych programem szczepień lub leczenia	Ilość stad ^(b) zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość zwierząt zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych h	Ilość dorosłych ^(a) zwierząt zaszczepionych h	Ilość młodych ^(a) zwierząt zaszczepionych h
Całkowit a) Ilość stad ^(a)	Całkowita Ilość zwierząt	Region ^(a)	Całkowit a) Ilość stad ^(a)	Całkowita Ilość zwierząt	Ilość stad ^(b) objętych programem szczepień lub leczenia	Ilość stad ^(b) zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość zwierząt zaszczepionych h lub poddanych leczeniu	Ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych h	Ilość dorosłych ^(a) zwierząt zaszczepionych h	Ilość młodych ^(a) zwierząt zaszczepionych h
Obszar całej Polski										
Razem			11 269 876					11 269 876		

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.
 (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2005

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region ^(b)	Całkowita ilość stad ^(c)	Całkowita ilość zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Ilość stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Ilość stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Ilość zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych	Ilość dorosłych zwierząt zaszczepionych	Ilość młodych ^(d) zwierząt zaszczepionych
Obszar całej Polski	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 271 760	-	-

(a) Nazwa choroby i gatunki zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Tylko dla brucelozy bydła, brucelozy owiec i koz (B. melitensis) oraz zoonoznych salmoneloz, jak zdefiniowano w programie.

Rok: 2006

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region ^(b)	Całkowita ilość stad ^(c)	Całkowita ilość zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Ilość stad ^(a) objętych programem szczepień lub leczenia	Ilość stad ^(a) zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Ilość zwierząt zaszczepionych lub poddanych leczeniu	Ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych	Ilość dorosłych zwierząt zaszczepionych	Ilość młodych ^(d) zwierząt zaszczepionych
Obszar całej Polski	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-
Razem	-	-	-	-	-	12 906 008	-	-

(a) Nazwa choroby i gatunki zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Tylko dla brucelozy bydła, brucelozy owiec i kóz (B. melitensis) oraz zoonotycznych salmoneloz, jak zdefiniowano w programie.

Rok: 2007

Choroba/le: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region/le	Całkowita ilość stad/le	Całkowita ilość zwierząt	Informacja o programach szczepień lub leczenia					
			Ilość stad le objętych programem szczepień lub leczenia	Ilość stad le zaszczerpionych lub poddawanych leczeniu	Ilość zwierząt zaszczerpionych lub poddawanych leczeniu	Ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych	Ilość dorosłych zwierząt zaszczerpionych	Ilość młodych zwierząt zaszczerpionych
Obszar całej Polski	-	-	-	-	-	11 734 469	-	-
Razem	-	-	-	-	-	11 734 469	-	-

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w tym potrzeby

(b) Region, określony w programie zaszczepiania choroby w państwie członkowskim.

(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

Tylko dla brucelozy bydła, brucelozy owiec i kóz (B. melitensis) oraz zoonotycznych salmoneloz, jak zdefiniowano w programie.

Rok: 2008

Choroba/le: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis stosowanych szczepień, działań terapeutycznych lub innych: Wiosenna i jesienna akcja szczepień w 2009 roku obejmie obszar całego kraju (281 746 km² - powierzchnia objęta szczepieniem). Obie akcje będą prowadzone na tych samych zasadach, co w latach poprzednich. Planuje się wyłożenie co najmniej 20 dawek szczepionki/ km², w sumie - 11 269 876 dawek szczepionki zostanie rozdyskrybowane w 2009 r.

Region/le	Całkowi	Całkowita	Informacja o programach szczepień lub leczenia

	ilość stad i zwierząt	ilość stad objętych programem szczepień lub leczenia	ilość stad zaszczipionych lub poddanych leczeniu	ilość zwierząt zaszczipionych lub poddanych leczeniu	ilość wyłożonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych	ilość dorosłych zwierząt zaszczipionych	ilość młodych zwierząt zaszczipionych
Obszar całej Polski	-	-	-	-	11 269 876	-	-
Razem	-	-	-	-	11 269 876	-	-

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

(e) Tylko dla brucelozy bydła, brucelozy owiec i kóz (B, meliensi oraz zoonotycznych salmoneloz, jak zdefiniowano w programie).

6.6. Dane o zwierzętach wolno żyjących

6.6.1.

Szacunki liczebności populacji zwierząt wolno żyjących

Rok: 2003

Metoda obliczania populacji: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region ^(a)	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Obszar całej Polski	184 800	652 600	130 200	163 300
Razem	184 800	652 600	130 200	163 300

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się tilię zwierzęcą. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2004

Metoda obliczania populacji: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region ^{1a)}	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Obszar całej Polski	187 200	667 600	133 400	160 500
Razem	187 200	667 600	133 400	160 500

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się uśrednienie. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.
 (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2005

Metoda obliczania populacji: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region ^{1a)}	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Obszar całej Polski	186 737	620 980	109 960	152 393
Razem	186 737	620 980	109 960	152 393

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się uśrednienie. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.
 (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2006

Metoda obliczania populacji: statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region ^{1a)}	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sarna	Gatunek: Jeleń	Gatunek: Dzik
Obszar całej Polski	204 064	635 215	115 748	156 043
Razem	204 064	635 215	115 748	156 043

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się uśrednienie. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.
 (b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2007

Metoda obliczania populacji^(a): statystyki myśliwskie, wskaźnik nocnego liczenia, liczenie lisich jam

Region ^(b)	Szacunki liczebności populacji danego gatunku zwierząt wolno żyjących			
	Gatunek: Lis wolno żyjący	Gatunek: Sama	Gatunek: Jeleni	Gatunek: Dzik
Obszar całej Polski	202 740	646 006	123 038	159 268
Razem	202 740	646 006	123 038	159 268

(a) Za standardową metodę szacowania uważa się ubita zwierzyng. Jeśli zastosowano inną metodę, należy ją opisać.
(d) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

6.6.2. Monitoring zwierząt wolno żyjących (jedna tabela/rok/choroba/gatunek)

Rok: 2003

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFTT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi

z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości zuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region ^(b)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC	
	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(e)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(e)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(e)
Obszar całej Polski	16 587*	92,55%	18 366	235	16 587*	78,43%
Razem	16 587	92,55%	18 366	235	16 587	78,43%

*liczba próbek wystawionych do badań

(a) Nazwa choroby i gatunek zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2004

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFTT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi)

z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rułynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region ^(b)	Badania serologiczne		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek dodatnich ^(a)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek dodatnich ^(a)	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek dodatnich ^(a)
Obszar całej Polski	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %
Razem	16 551*	93,99 %	17 831	86	17 831*	82,50 %

* ilość próbek wysłanych do badań

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby;

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2005

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFTT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rułynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetracykliny).

Region ^(b)	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek dodatnich ^(c)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(e)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(e)
Obszar całej Polski	13 939	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %
Razem	13 939	83,60 %	20 636	84	20 038	85,56 %

* w oparciu o wstępne wyniki badań

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2006

Choroba^(a): Wścieklizna.

Catunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości żuchwy – badanie na obecność markera [TC – tetracykliny].

Region ^(b)	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek ^(a)	Liczba próbek dodatnich ^(c)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(e)	Liczba przebadanych próbek ^(d)	Liczba próbek dodatnich ^(e)
Obszar całej Polski	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%
Razem	14 155	82,12%	23 257	43	20 572	87,17%

* w oparciu o wstępne wyniki badań

(c) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(d) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

Rok: 2007

Choroba/w: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis użytych testów serologicznych: badanie serologiczne – test RFFIT [określenie miana przeciwciał wirusa wścieklizny w surowicy (skrzep krwi z serca lub płyn z klatki piersiowej)].

Opis użytych testów mikrobiologicznych i wirusologicznych: immunofluorescencja odcisków mózgowych – rutynowe badanie w kierunku wścieklizny.

Opis innych testów użytych: szlify kości zuchwy – badanie na obecność markera (TC – tetraacyklina).

Region ^{1a)}	Badania serologiczne - RFFIT		Badania mikrobiologiczne lub wirusologiczne		Inne testy: TC (%)	
	Liczba przebadanych próbek ^{1b)}	Liczba próbek dodatnich ^{1c)}	Liczba przebadanych próbek ^{1b)}	Liczba próbek dodatnich ^{1c)}	Liczba przebadanych próbek ^{1b)}	Liczba próbek dodatnich ^{1c)}
Obszar całej Polski	15 272*	80,21%	22055	42	23 310*	83,17%
Razem	11 916*	81,02%	22055	42	15 311*	84,06%

* w oparciu o wstępne wyniki badań

1c) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

1b) Region, określony w przypisie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

6.6.3. Dane na temat szczepienia lub leczenia zwierząt wolno żyjących

Rok: 2008

Choroba/w: Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Opis programu szczepień, leczenia lub innego schematu: Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.), wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (Załącznik Nr 2 do ww. ustawy).

Lisy wolnożyjące na obszarach określonych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa podlegają, zgodnie z art. 56 wspomnianej ustawy, obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 roku w sprawie szczególnych warunków i sposobu przeprowadzania szczepień ochronnych lisów wolnożyjących przeciwko wściekliznie (Dz. U. Nr 142, poz. 1509), szczepienia ochronne lisów wolno

żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucona z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolnożyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat. Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

Region ^(a)	km ²	Program szczepienia lub leczenia	
		Ilość dawek szczepionki lub leku, która zostanie wyłożona/podana	Ilość akcji
Obszar całej Polski	312 678* (281 042)**	11 269 876	2 (wiosenna i jesienna)
			Calkowita ilość dawek szczepionki lub leku, która zostanie wyłożona/podana
			11 357 906

* całkowita powierzchnia Polski

** powierzchnia objęta szczepieniem

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

7. Cele

7.1. Cele związane z badaniami laboratoryjnymi

7.1.1. Cele związane z badaniami laboratoryjnymi

7.1.1.1. Ilość i rodzaj badań

Choroba¹⁾: Wścieklizna Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region ²⁾	Rodzaj badania ³⁾	Populacja docelowa ⁴⁾	Rodzaj próbki ⁵⁾	Cel ⁶⁾	Łączna liczba planowanych badań
Obszar całej Polski	RPPPT	Lisy wolno żyjące	surowica	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Obszar całej Polski	Test na obecność markera (TC)	Lisy wolno żyjące	zuchwa	Kontrola szczepień, monitoring akcji	21 393
Razem					42 786

- 1a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie podrozbi.
 1b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.
 1c) Opis użytego badania (np. SN-test, AB-Flisa, RDT, ...).
 1d) Określenie gatunków docelowych oraz kategorii docelowych zwierząt (np. płcie, wiek, zwierzę badawcze, zwierzę rzeźne...).
 1e) Opis próbki (np. krew, surowica, rdzefo, ...).
 1f) Opis celu (np. kwalifikacja, nadzór, potwierdzenie podjętych przedsięwzięć, monitoring akcji, serokonwersja, kontrola wykreślonych szczepionek, testy szczepionek, kontrola szczepień...).

7.1.1.2. Plany testów⁷⁾:

Badania monitoringowe (RPPPT, TC) wykonywane w celu określenia efektywności dostarczonych szczepień lisów wolno żyjących przeciwko wściekliznie, przeprowadza się w oparciu o rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 grudnia 2004 roku w sprawie określenia jednostek chorobowych sposobu prowadzenia kontroli oraz zakresu badań kontrolnych zakazów zwierząt (Dz. U. Nr 282 poz. 2813 z późn. zm.). Zgodnie z cytowanym rozporządzeniem w celu kontroli wścieklizny pobiera się do badań tkankę mózgową, surowicę i zuchwę od 8 lisów odstrzelonych na każdym 100 km² obszaru, na którym lisy zostały objęte szczepieniem ochronnym przeciwko wściekliznie.

⁷⁾ Opis planów testów zgodnie ze stosowanymi różnymi kategoriami (dotyczącymi stad i zwierząt, krowy, zwierząt w stadach, czystości i przerw w pobieraniu próbek) w odwołanym przypadku z odniesieniem do stosowanego prawodawstwa krajowego i wspólnotowego.

Województwo	Całkowita powierzchnia województwa - km ²	Powierzchnia objęta programem szczepień - km ²	Całkowita powierzchnia bytowania lisów wolno żyjących na terenie województwa, (z którego lisy powinny zostać odstrzelone i dostarczone do badań monitoringowych)	Cel Ilość lisów, która powinna zostać odstrzelona w ramach programu monitoringu, w ciągu roku - 8 lisów /100km ² 5 = (4 x 8/100)
1	2	3	4	5
dolnośląskie	19 948,00	15 958,00	15 958,00	1 277
kujawsko-pomorskie	17 970,00	16 533,40	16 132,28	1 291
lubelskie	25 115,00	22 604,00	22 604,00	1 808
lubuskie	13 988,00	13 054,00	12 108,00	969
łódzkie	18 219,00	16 970,00	16 970,00	1 358
małopolskie	15 152,00	15 145,00	15 145,00	1 212
mazowieckie	35 579,00	32 717,00	32 717,00	2 617
opolskie	9 412,00	8 000,00	8 000,00	640
podkarpackie	17 926,00	16 133,00	14 726,21	1 178
podlaskie	20 180,00	18 162,00	18 162,00	1 453
pomorskie	18 293,00	18 293,00	11 374,85	910
śląskie	12 294,00	10 130,50	10 042,00	803
świętokrzyskie	11 672,00	10 500,00	10 500,00	840
warmińsko-mazurskie	24 203,00	21 483,00	21 483,00	1 719
wielkopolskie	29 825,60	25 359,00	25 359,00	2 029
zachodniopomorskie	22 901,48	20 000,00	16 135,80	1 291
RAZEM	312 678,08	281 041,90	267 417,14	21 393

7.1.2. Cele testowania stad i zwierząt⁷

7.1.2.1. Cele testowania stad⁸: nie dotyczy

7.1.2.2. Cele testowania zwierząt: nie dotyczy

7.1.3. Cele testowania stad⁸: nie dotyczy

⁷ Dane dotyczące gruźlicy bydła, brucellozy bydła, IBR/IPV (szczepione uniaimienne rzadki), brucellozy owiec i koz (B. meli), enzootycznej biłaczki bydła, choroby Aujeszkiego, węgłoka, choroby Maccà Visna i CAEV, IBR/IPV (inne rodzaje przesiębiorsów), paratuberkulozy, CLPP, afrykańskiego pomoru świń, choroby perłotrzęskowej świń, endemlicznego klasycznego pomoru świń, kowdriozy (Hemuraria) przenoszonej przez owady nosiciele we francuskich departamentach zamorskich, babesjozy przenoszonej przez owady nosiciele we francuskich departamentach zamorskich, anaplazmozy przenoszonej przez owady nosiciele we francuskich departamentach zamorskich, choroby niebieskiego jęczmienia na terenach endemicznych lub terenach wysokości ryzyka.

7.2. Cele kwalifikacji stad i zwierząt⁹; nie dotyczy

7.3. Cele szczepienia lub leczenia

7.3.1. Cele szczepienia lub leczenia

Szczepionka(i) i program szczepień lub leczenia i program leczenia nie dotyczy

7.3.2. Cele szczepienia lub leczenia zwierząt dziko żyjących

Zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.) wścieklizna należy do chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zgłaszania i zwalczania (Załącznik Nr 2 do ww. ustawy).

Lisy wolnożyjące podlegają, zgodnie z art. 56 wspomnianej ustawy, obowiązkowemu szczepieniu ochronnemu przeciwko wściekliznie.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 czerwca 2004 roku w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania *ochronnych szczepień lisów wolnożyjących przeciwko wściekliznie* (Dz. U. Nr 142, poz. 1509), szczepienia ochronne lisów wolno żyjących przeprowadza wojewódzki lekarz weterynarii. Zgodnie z ww. rozporządzeniem szczepionka jest rozrzucana z samolotu lub wykładana ręcznie dwa razy w ciągu Roku kalendarzowego na obszarach lasów oraz we wszystkich miejscach bytowania lisów wolnożyjących. Szczepionka może być podana raz w roku, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono przypadków wystąpienia wścieklizny w okresie dwóch kolejnych lat. Natomiast, szczepień ochronnych nie przeprowadza się, jeżeli na terenie województwa i na terenach województw graniczących z tym województwem nie stwierdzono wścieklizny w okresie trzech kolejnych lat.

Liczba dawek szczepionki zależy od stopnia zalesienia i ukształtowania terenu, populacji zwierząt dzikich oraz przyjętego sposobu podania szczepionki, ale nie powinna być mniejsza niż 20 dawek na 1 km² powierzchni.

⁹ Dane dotyczące salmonellozy (salmonella odzwierzczał), salmonella pullorum, salmonella gallinarum, Mycoplasma gallisepticum, choroby mętnikowej i jej czynników chorobotwórczych.

⁹ Dane dotyczące gruźlicy bydła, brucelozy bydła, ISH/IPPV (szczenie tłumaczenie +zranokki), brucelozy owiec i kóz (B. ovis), enzootycznej niarazki bydła, choroby Anijskiego, choroby Akardi Wisa i CAHV. IBR/IPPV (inne rozkazy przedsiębiorstw), paratuberkulozy.

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierząt: Lisy wolno żyjące

Region ^(b)	Całkowita ilość stad ^(c) objętych programem szczepień lub leczenia	Całkowita ilość zwierząt objętych programem szczepień lub leczenia	Cele programu szczepień lub leczenia					Ilość dorosłych ^(d) zwierząt zaszczipionych	Ilość młodych ^(d) zwierząt zaszczipionych
			Ilość stad ^(b) objętych programem szczepień lub leczenia	Ilość stad ^(c) zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Ilość zwierząt zaszczipionych lub poddanych leczeniu	Ilość wyduszonych dawek szczepionki lub dawek leku zastosowanych	Ilość dorosłych ^(d) zwierząt zaszczipionych		
Obszar całej Polski	-	-	-	-	-	-	11 269 876	-	
Razem	-	-	-	-	-	-	11 269 876	-	

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

(c) Stado lub gospodarstwo, odpowiednio.

(d) Tylko dla brucelozy bydła, brucelozy owiec i kóz (*S. melitensis*) oraz zoonotycznych salmoneloz, jak zdefiniowano w programie.

Choroba^(a): Wścieklizna

Gatunek zwierzęcia: Lisy wolno żyjące

Region ^(b)	Km2	Cele programu szczepienia lub leczenia			Całkowita ilość dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania w ramach akcji	Planowana ilość akcji	Całkowita ilość dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania
		Ilość dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania w ramach akcji	Ilość dawek szczepionki lub leku planowana do dystrybucji/podania w ramach akcji	Planowana ilość akcji			
Obszar całej Polski	312678* (281 042)**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	2 (wiosenna i jesienna)	2	11 269 876	
Razem	312678* (281 042)**	5 634 938	2 (wiosenna i jesienna)	2 (wiosenna i jesienna)	2	11 269 876	

* całkowita powierzchnia Polski

** powierzchnia objęta programem szczepień

(a) Nazwa choroby i gatunku zwierzęcia, w razie potrzeby.

(b) Region, określony w programie zwalczania choroby w państwie członkowskim.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu¹⁰

Koszty związane z	Wyszczególnienie	Łączna ilość jednostek	Koszt jednostkowy w PLN	Kwota całkowita w PLN*	Wniosek o dofinansowanie z funduszy Wspólnoty (tak/nie)
1. Badania laboratoryjne – w 2008					
1.1. Koszty badań					
	Test: RPFIT	21 393	93,40	1 998 106,20	nie
	Test: TC	21 393	77,70	1 662 236,10	nie
	Test: różnicowanie wirusa wścieklizny	42	150,00	6 300,00	tak
	Test: jakość szczepionki (kontrola setli)	32	233,61	7 475,52	tak
1.2 Koszty pobierania próbek	Dostarczenie lisów do badań	21 393	25,00	534 825,00	nie
RAZEM					
4 208 942,82					
2. Szczepienie – w 2008					
2.1. Zakup szczepionki					
		11 357 906	1,83	20 784 967,98	tak
2.2. Koszty dystrybucji					
		11 357 906	0,98	11 130 747,88	tak
RAZEM					
31 915 715,86					
RAZEM					
36 124 658,68					
tak					

Koszt jednostkowy zakupu 1 dawki szczepionki = 1,83 PLN / 3.5725 PLN = 0,51 EUR.

10 Nie wlicza się kosztów stałych. Wszystkie wartości podane bez VAT.

Koszt jednostkowy dystrybucji 1 dawki szczepionki - 0,98 PLN / 3,5725 PLN = 0,27 EUR
, są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków zaplanowanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2009

1EUR= 3,5725 PLN

- Należy podać w programie zwalczania wścieklizny dokładne informacje dotyczące pkt 5 "Ogólny opis kosztów i korzyści" Aneksu II decyzji Komisji 2004/450/EC
- W pkt 5 przedstawionego programu stwierdzono iż informacje dotyczące kosztów i zysków podane są w sekcji 8, jednakże "Szczegółowa analiza kosztów programu" nie powinna zawierać tych samych informacji co "Ogólny opis kosztów i korzyści"

5. Ogólny opis kosztów i korzyści:

Główną i niepodważalną korzyścią wynikającą z prowadzenia programu zwalczania wścieklizny jest eliminacja wirusa wścieklizny ze środowiska. Choroba ta mimo, iż najczęściej występuje u zwierząt mięsożernych jest przede wszystkim śmiertelną chorobą odzwierzęcą. Podobnie jak w całej Unii Europejskiej tak samo i w Polsce wyeliminowanie tej choroby jest jednym z priorytetów.

Szczegółowy katalog wydatków związanych z realizacją programu obejmuje w szczególności wydatki ponoszone na:

1. zakup i wyłożenie szczepionki przeciwko wściekliznie dla lisów wolno żyjących,
2. dostarczenie zwłok lisów do badań związanych z kontrolą efektywności prowadzonych szczepień przeciwko wściekliznie,
3. zakup odczynników, testów i innych materiałów do badań laboratoryjnych związanych z diagnostyką wścieklizny oraz badań związanych z kontrolą efektywności prowadzonych szczepień przeciwko wściekliznie;
4. badania laboratoryjne zlecone do wykonania laboratorium referencyjnemu;
5. unieszkodliwianie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze odpadów powstałych przy badaniach laboratoryjnych chorób zakaźnych i zoonoz,
6. odkażanie przez wyspecjalizowane podmioty gospodarcze pomieszczeń, miejsc przebywania i utrzymywania zwierząt, zarządzane przez powiatowego lekarza weterynarii,
7. prowadzenie obserwacji zwierzęcia w przypadku podejrzenia o zarażenie wścieklizną człowieka,

Powyższe wydatki związane ze zwalczaniem wścieklizny ponoszone są przez Inspekcję Weterynaryjną. Wynika to z faktu zaliczenia wścieklizny do chorób podlegających obowiązkowi zwalczania wymienionych w załączniku Nr 2 do ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2004 r. Nr 69, poz. 625 z późn. zm.). Przy realizacji programu nie przewiduje się kosztów, które miałby ponosić posiadacze zwierząt. Jedynie obowiązkowe szczepienia psów przeciwko wściekliznie, który jest elementem zwalczania wścieklizny w Polsce odbywa się na koszt właściciela zwierzęcia.

